

Олена Ауліна,

кандидат політичних наук, старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: elena_aulina@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7988-4974>

СПЕЦИФІКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Досліджується специфіка соціальних комунікацій у інформаційно-аналітичній діяльності бібліотек України в умовах російсько-української війни. Проаналізовано трансформацію функцій бібліотечних установ у контексті інформаційної безпеки, комунікаційної підтримки громад та протидії дезінформації. Показано, що сучасні бібліотеки виступають важливими комунікаційними центрами, які забезпечують доступ до достовірної інформації, формують інформаційно-аналітичні ресурси та сприяють розвитку громадянського суспільства. Розглянуто основні напрями інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у воєнний період, зокрема створення електронних ресурсів, аналітичних матеріалів, цифрових колекцій та комунікаційних платформ. Визначено роль бібліотек у формуванні інформаційної стійкості суспільства, підтримці громадян, внутрішньо переміщених осіб та поширенні перевіреної інформації. Наголошено на значенні цифрових технологій та соціальних мереж у розвитку соціальних комунікацій бібліотек. Методологічною основою дослідження стали системно-функціональний аналіз, контент-аналіз, порівняльний метод та метод системного підходу.

Ключові слова: соціальні комунікації, інформаційно-аналітична діяльність, бібліотеки України, інформаційна безпека, цифрові ресурси, російсько-українська війна

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному інформаційному суспільстві соціальні комунікації відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування держави, розвитку громадянського суспільства та у підтримці інформаційної безпеки.

Особливої актуальності ці процеси набувають під час збройних конфліктів та інформаційних війн. За таких умов значно зростає роль інституцій, що забезпечують доступ до достовірної інформації, сприяють формуванню суспільної стійкості та підтримують комунікацію між різними соціальними групами. Російсько-українська війна, що триває з 2014 р. і набула повномасштабного характеру у 2022 р., суттєво трансформувала інформаційний простір України. В умовах активного інформаційного протистояння важливим завданням стає забезпечення громадян перевіреною інформацією, протидія дезінформації та підтримка інформаційної культури суспільства. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність бібліотек як інституцій соціальної комунікації. Сучасні бібліотеки не лише виконують традиційні функції збереження та поширення інформаційних ресурсів, а й активно долучаються до формування інформаційно-аналітичного середовища, розвитку цифрових комунікацій та підтримки громад у кризових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціальних комунікацій та інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек є активно розроблюваною у сучасному вітчизняному та зарубіжному бібліотекознавстві, особливо в умовах цифрової трансформації та воєнних викликів. У наукових працях дослідників окреслюються різні аспекти функціонування бібліотек як соціальних інституцій, інформаційних центрів та комунікаційних платформ. Зокрема, О. Бодак досліджує діяльність Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану, акцентуючи увагу на збереженні рукописної спадщини та адаптації архівних процесів до кризових умов [1]. І. Лопатовська у співавторстві з іноземними дослідниками аналізує роль публічних бібліотек України під час російсько-української війни, підкреслюючи їхню підтримку громад, соціальну функцію та трансформацію сервісів [2]. О. Василенко розглядає процеси інноваційного розвитку та збереження бібліотечних установ, наголошуючи на цифровізації як ключовому чиннику модернізації бібліотек [3]. Ю. Ейсмонт досліджує роль бібліотек у дистанційній науковій комунікації на прикладі НБУВ, зосереджуючись на цифрових платформах доступу до знань та розвитку онлайн-сервісів [4].

Н. Захарова у співавторстві з Т. Середою аналізує соціокультурну діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану, підкреслюючи її роль у підтримці культурної стабільності суспільства та інформаційної стійкості [5]. Н. Капустянська досліджує трансформацію інформаційно-бібліотечної роботи в умовах війни та повоєнного відновлення, акцентуючи увагу на нових викликах та адаптаційних стратегіях бібліотек [6]. М. Бліндюк аналізує зміни бібліотечних просторів у воєнний період, зосереджуючись на їх переосмисленні як відкритих соціальних і комунікаційних центрів [7]. Г. Безпала та А. Курманн досліджують міжнародну співпрацю бібліотек, зокрема швейцарсько-українські проєкти, що сприяють цифровізації та збереженню культурної спадщини [8]. Н. Іванова приділяє увагу інформаційно-аналітичній діяльності Національної юридичної бібліотеки НБУВ, розкриваючи її роль у забезпеченні правовою інформацією, моніторингу законодавчих змін та аналітичній підтримці державних інституцій під час війни [9]. О. Постельжук теоретично осмислює поняття інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки, визначаючи її основні напрями та функції в системі соціальних комунікацій [10]. Важливим є внесок Г. Салати, яка розглядає бібліотеку ХХІ століття як «фігівальний простір», що поєднує фізичне та цифрове середовище. Дослідниця акцентує увагу на цифрових інструментах брендингу, соціальних мережах та мультимедійних технологіях як ключових засобах формування іміджу бібліотек і залучення аудиторії [11]. Узагальнення наукових підходів свідчить, що сучасні дослідження зосереджені на трансформації бібліотек у цифрову епоху, проте недостатньо розробленими залишаються питання їхньої інформаційно-аналітичної діяльності саме в умовах повномасштабної війни, що зумовлює актуальність подальших наукових розвідок.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У наукових працях вітчизняних і закордонних дослідників розглядаються питання трансформації бібліотечної діяльності в умовах цифровізації, ролі бібліотек у розвитку інформаційного суспільства, а також їх участі у формуванні соціальних комунікацій. Водночас проблема специфіки інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у

контексті російсько-української війни потребує подальшого комплексного дослідження.

Мета статті: дослідження специфіки соціальних комунікацій в інформаційно-аналітичній діяльності бібліотек України під час російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну у 2022 р. зумовило докорінну зміну парадигми функціонування соціокультурних інституцій. Робота бібліотек у цей період адаптувалася до умов безпрецедентних загроз фізичному знищенню фондів та системного психологічного тиску на територіальні громади. Установи переосмислили сервісну політику, пріоритезувавши створення інклюзивного середовища для взаємодії. Важливим етапом стала інтеграція бібліотек у систему цивільного захисту через організацію «пунктів незламності» та гуманітарних штабів, що дало їм змогу стати центрами психологічної реабілітації та подолання соціальної ізоляції. Запровадження проєктів з бібліотекапії, мовних курсів та занять з медіагігієни зміцнило ментальну стійкість населення, а переорієнтація на цифрові канали зв'язку уможливила оперативне реагування на запити щодо евакуації та соціального забезпечення.

Бібліотеки були змушені адаптувати свою діяльність до викликів воєнного часу, розширюючи спектр інформаційних та комунікаційних послуг. Вони стали важливими громадськими просторами, що забезпечують доступ до інформації, підтримку освітніх і культурних процесів та сприяють соціальній згуртованості громад. Бібліотеки активно реагують на суспільні виклики, створюючи нові формати роботи, розвиваючи цифрові ресурси та організовуючи освітні заходи для різних категорій користувачів. У багатьох випадках бібліотечні установи виконують функцію інформаційних центрів громади, надаючи доступ до актуальної інформації в умовах воєнного стану [1].

У науковому дискурсі наголошується, що інформаційно-аналітичний напрям став стратегічним інструментом захисту національного простору. Бібліотечні фахівці сьогодні застосовують методи інтелектуального аналізу даних (data mining) та системного моніторингу для виокремлення релевантних фактів із інтенсивного потоку новин. Верифікація джерел у режимі реального часу дає біблі-

отекам змогу виступати «фільтрами», що мінімізують вплив маніпулятивного контенту та дезінформації. Особлива увага приділяється формуванню тематичних баз даних, які охоплюють нормативно-правові акти воєнного часу, роз'яснення щодо соціальних гарантій та актуальні зміни в законодавстві. Додатковим інструментом стали методи OSINT (розвідки на основі відкритих джерел), що застосовуються для підготовки доповідей з питань міжнародної допомоги та оцінки руйнувань культурних об'єктів. Аналітичні відділи адаптують складні масиви статистичних даних у доступні візуальні форми: інфографіку, інтерактивні карти та цифрові дашборди. Це формує стійкий імунітет до ворожих маніпуляцій та створює підґрунтя для співпраці з медіаспільнотою на основі верифікованих першоджерел.

Прикладом реалізації інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у воєнний період є робота Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Як зазначає Н. Іванова, в умовах війни ця установа суттєво розширила аналітичний напрям діяльності, зосередившись на підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів, тематичних оглядів та довідок, що стосуються правового регулювання воєнного стану, міжнародної підтримки України та змін у законодавстві. Особлива увага приділяється оперативному моніторингу відкритих джерел та відбору достовірної інформації для забезпечення потреб органів державної влади, науковців і громадськості [9].

Дослідниця підкреслює, що інформаційно-аналітична діяльність бібліотеки в умовах війни набуває ознак системної та проактивної, орієнтованої на швидке реагування на інформаційні запити та загрози. Використання цифрових технологій, електронних ресурсів і баз даних дає змогу підвищити ефективність аналітичної роботи та забезпечити неперервність інформаційного обслуговування навіть в умовах кризових ситуацій. Такий досвід підтверджує трансформацію бібліотек у важливі аналітичні центри, що відіграють ключову роль у формуванні інформаційної безпеки держави [9].

Бібліотеки створюють тематичні інформаційні ресурси, аналітичні огляди, дайджести новин, а також електронні колекції документів, які відображають сучасні соціально-політичні процеси. Така діяльність сприяє формуванню об'єктивної картини подій та підтримує

інформаційну безпеку суспільства. Крім того, аналітичні матеріали бібліотек використовуються науковцями, студентами та журналістами для дослідження актуальних проблем розвитку українського суспільства у період війни [2].

За таких обставин цифровізація перетворилася на основну передумову збереження інтелектуального капіталу нації. Розвиток хмарних сховищ уможливив безперервний доступ до фондів навіть за умов фізичного руйнування будівель. Важливим аспектом є впровадження систем відкритого доступу (Open Access) та інтеграція репозитаріїв у світовий науковий простір, що нівелює географічні бар'єри для самоосвіти тих, хто перебуває в зоні бойових дій або в евакуації. Бібліотеки трансформувалися у цифрові хаби, що надають доступ до державних електронних сервісів, допомагаючи у пошуку роботи та отриманні соціальних виплат. Для академічної спільноти забезпечується віддалена робота з провідними міжнародними базами даних, такими як Scopus та Web of Science, що підтримує життєздатність української науки.

У воєнний період значно зросла роль цифрових колекцій, електронних бібліотек та відкритих баз даних, що дозволяють забезпечити доступ до інформації незалежно від місця перебування користувачів. Цифрові ресурси бібліотек стали важливим інструментом підтримки освітнього процесу, наукових досліджень та професійної діяльності громадян. Особливої актуальності такі ресурси набули для внутрішньо переміщених осіб, які втратили доступ до традиційних бібліотечних фондів у своїх громадах [3].

Нині спостерігається перехід до інтерактивних моделей комунікації. Соціальні мережі та месенджери стали основними майданчиками для побудови горизонтальних зв'язків та координації волонтерських зусиль. Використання спеціалізованих чат-ботів забезпечує миттєве донесення інструкцій з цифрової гігієни та графіків роботи установ у період енергетичних криз. Дистанційні заходи, що проводяться на онлайн-платформах, сприяють збереженню ідентичності українців, які перебувають за кордоном, підтримуючи їхній емоційний зв'язок із батьківщиною. Візуалізація діяльності через сторітелінг та відеоформати має потужний мотиваційний ефект, демонструючи незламність культурних інституцій.

Важливим теоретичним підґрунтям для осмислення трансформації бібліотек як комунікаційних інституцій є дослідження, представлене у «Віснику Львівського університету». У ньому підкреслюється, що бібліотеки історично виконували роль посередників у системі соціальних комунікацій, забезпечуючи циркуляцію знань, формування суспільної думки та підтримку культурної пам'яті [10]. У сучасних умовах ці функції зазнають суттєвої трансформації під впливом цифровізації та кризових викликів. Бібліотеки дедалі більше інтегруються у цифрове комунікаційне середовище, поєднуючи традиційні форми роботи з новітніми онлайн-інструментами взаємодії. Це допомагає їм ефективно реагувати на потреби суспільства, забезпечувати інформаційну підтримку громад та сприяти формуванню стійких соціальних зв'язків, що особливо актуально в умовах війни [10].

Вебсайти бібліотек, сторінки у соціальних мережах та онлайн-платформи стали важливими каналами взаємодії з користувачами. Через ці ресурси бібліотеки інформують громадян про актуальні події, організовують дистанційні культурно-освітні заходи, вебінари, лекції та віртуальні виставки. Використання онлайн-інструментів дає бібліотекам змогу розширювати аудиторію та надавати доступ до інформації навіть у складних умовах воєнного часу [4].

У сучасному науковому дискурсі особлива увага приділяється формуванню цифрового іміджу бібліотеки як складника її комунікаційної стратегії. Зокрема, Г. Салата наголошує, що в інформаційно-комунікаційну еру бібліотеки трансформуються у «фігітальні» простори — поєднання фізичного та цифрового середовища, де ключову роль відіграє взаємодія з користувачами через онлайн-канали [11]. Соціальні мережі, вебсайти та мультимедійний контент формують перше враження про бібліотеку та визначають рівень довіри до неї з боку аудиторії.

Дослідниця підкреслює, що ефективна комунікація в цифровому середовищі передбачає не лише інформування, а й активне залучення користувачів через інтерактивні формати — відеоконтент, онлайн-заходи, опитування та інші інструменти. Такий підхід сприяє формуванню відкритого комунікаційного простору, підвищує привабливість

бібліотеки та зміцнює її роль як соціально значущої інституції, що особливо важливо в умовах суспільних криз і воєнного часу [11].

В аспекті інформаційної безпеки бібліотеки виконують функції когнітивної оборони, стаючи «центрами перевірки фактів» на рівні громад. Професійна верифікація допомагає громадянам розпізнавати технології Deepfake, приховану пропаганду та емоційні маніпуляції. Бібліотекарі навчають населення виходити за межі «інформаційних бульбашок» та фільтрувати анонімні вкиди у месенджерах, розробляючи методичні рекомендації з цифрової гігієни. Тренінги з медіаграмотності для найбільш вразливих верств населення – літніх людей та підлітків – зміцнюють внутрішню стійкість держави. В умовах інформаційної війни значна кількість маніпулятивної інформації поширюється через різні медіаканали. Бібліотеки сприяють підвищенню рівня медіаграмотності населення, організовуючи тренінги, освітні програми та консультації щодо перевірки достовірності інформації. Такі ініціативи допомагають формувати критичне мислення користувачів та сприяють підвищенню інформаційної стійкості суспільства [5].

У контексті соціальної політики бібліотеки стали «точками входу» в нове життя для внутрішньо переміщених осіб, поєднуючи інформаційну підтримку з психологічним супроводом. Установи надають майданчики для мовних клубів, арт-терапії та волонтерських ініціатив, що повертає людям відчуття контролю над власним життям. Виступаючи посередниками між переселенцями та юридичними чи соціальними службами, бібліотеки допомагають руйнувати стереотипи та вибудовувати нові соціальні мережі всередині територіальних громад. Бібліотеки надають інформаційну допомогу переселенцям, організовують консультації щодо соціальних послуг, працевлаштування та освітніх можливостей. Крім того, бібліотечні установи сприяють соціальній інтеграції переселенців через проведення культурних заходів, освітніх програм та комунікаційних зустрічей, що допомагають налагодити взаємодію між новими мешканцями та місцевими громадами [6].

Нарешті, місія бібліотек у сфері культурної спадщини трансформувалася у форму активного інтелектуального спротиву. Крім архівації документів, здійснюється збір «усної історії» – запис

спогадів очевидців, що дає змогу зберегти емоційну глибину подій, яку не передають статистичні звіти. Оцифрування фондів і створення колекцій цифрових артефактів (фото, відео, щоденники війни) забезпечує виживання культурного коду в цифровому вимірі. Ці архіви стають основою для формування доказової бази щодо злочинів проти культури у міжнародному правовому полі, що є неоціненним для майбутнього відновлення справедливості. Бібліотеки створюють цифрові архіви, колекції документів, фотографій та відеоматеріалів, що відображають події російсько-української війни. Такі ресурси мають важливе значення для збереження історичної пам'яті та формування джерельної бази для майбутніх досліджень у галузі історії, культурології та соціальних комунікацій [7].

Важливою характеристикою інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у період російсько-української війни є посилення міжінституційної співпраці. Бібліотечні установи активно взаємодіють з органами місцевого самоврядування, освітніми закладами, громадськими організаціями та волонтерськими об'єднаннями, що сприяє формуванню єдиного інформаційного простору громади. Така кооперація дає змогу оперативно обмінюватися перевіреною інформацією, координувати інформаційні кампанії та підвищувати ефективність комунікації з населенням. У межах цієї взаємодії бібліотеки нерідко виступають майданчиками для проведення громадських обговорень, інформаційних зустрічей і просвітницьких заходів, спрямованих на підтримку громадян у складних умовах воєнного часу.

Не менш важливим аспектом є розвиток професійних компетентностей бібліотечних працівників. Сучасні виклики вимагають від фахівців не лише традиційних бібліотечно-бібліографічних знань, а й умінь працювати з цифровими технологіями, аналітичними платформами та інструментами моніторингу інформаційного середовища. Підвищення кваліфікації бібліотекарів відбувається через участь у вебінарах, тренінгах та міжнародних освітніх програмах, що стосуються інформаційної безпеки, медіаграмотності та цифрової трансформації культурних інституцій. Така професійна мобільність сприяє підвищенню якості інформаційно-аналітичних продуктів, що створюються бібліотеками.

Крім того, бібліотеки дедалі частіше застосовують інноваційні підходи до представлення інформації. Використання мультимедійних

форматів, інтерактивних презентацій та цифрових виставок дає змогу зробити аналітичні матеріали більш зрозумілими та доступними для широкої аудиторії. Завдяки цьому бібліотеки не лише поширюють достовірну інформацію, а й формують нову культуру її сприйняття, що базується на критичному мисленні та усвідомленому ставленні до медіаконтенту [3].

Важливим напрямом розвитку інформаційно-аналітичної діяльності українських бібліотек у період війни стала активізація міжнародної співпраці. Умови воєнного часу сприяли розширенню професійних контактів із бібліотечними установами європейських країн, насамперед Німеччини та Швейцарії. Міжнародні партнерства відіграють важливу роль у підтримці українських бібліотек, зокрема у сфері збереження культурної спадщини, цифровізації фондів та розвитку інформаційних сервісів для користувачів.

Німецькі бібліотечні інституції, професійні асоціації та культурні організації активно долучилися до підтримки українських колег, надаючи методичну допомогу, організовуючи спільні дослідницькі проєкти та забезпечуючи доступ до міжнародних електронних ресурсів. Важливим напрямом співпраці стало проведення спільних конференцій, онлайн-семінарів та професійних обговорень питань інформаційної безпеки, цифрової трансформації бібліотек і збереження документальної спадщини в умовах воєнних ризиків. Такі заходи сприяють обміну досвідом та впровадженню сучасних бібліотечних практик у діяльність українських установ.

Значну підтримку українські бібліотеки отримують і від швейцарських культурних та наукових організацій, які беруть участь у програмах міжнародної допомоги та професійного партнерства. У межах цих ініціатив здійснюється передача обладнання для оцифрування документів, надання доступу до спеціалізованих інформаційних ресурсів, а також реалізація освітніх програм для підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців. Важливим аспектом такої співпраці є підтримка проєктів, спрямованих на збереження документальних свідчень російсько-української війни та формування міжнародних цифрових архівів [8].

Міжнародна взаємодія сприяє інтеграції українських бібліотек у глобальний інформаційний простір та підвищує їхню роль як

учасників міжнародних комунікаційних мереж. Обмін досвідом із європейськими партнерами дає змогу впроваджувати інноваційні підходи до організації інформаційно-аналітичної діяльності, а також сприяє поширенню достовірної інформації про події в Україні у світовому науковому та культурному середовищі. У результаті бібліотеки виступають не лише центрами інформаційної підтримки громад, а й важливими суб'єктами міжнародної культурної дипломатії.

Отже, інформаційно-аналітична діяльність бібліотек у період війни набуває комплексного характеру, поєднуючи функції інформаційного посередництва, освітньої підтримки та соціальної комунікації. Розширення аналітичних можливостей бібліотек сприяє зміцненню інформаційної стійкості суспільства та підвищує роль цих інституцій у формуванні сучасного інформаційного середовища України.

Висновки. В умовах війни українські бібліотеки пройшли шлях докорінної трансформації, еволюціонувавши з традиційних книгозборищ у стратегічні комунікаційні центри та хаби інформаційної стійкості. Сьогодні вони виступають критично важливою ланкою у забезпеченні оперативного зв'язку між державою, громадою та окремим громадянином.

Ця зміна статусу зумовила перегляд пріоритетів діяльності, де на перший план вийшов аналітичний складник. Інформаційно-аналітична робота бібліотек змістилася в бік оперативного опрацювання великих масивів даних, створення тематичних дайджестів та аналітичних оглядів. Такі продукти не лише допомагають формувати об'єктивну картину подій, а й стають дієвим інструментом протидії ворожому ІПСО та дезінформації.

Ефективна реалізація цих аналітичних функцій стала можливою завдяки масштабній цифровізації, яка в умовах воєнного стану перетворилася на основний засіб виживання інституції. Активне використання соціальних мереж, хмарних технологій та спеціалізованих онлайн-платформ дало бібліотекам змогу не лише зберегти зв'язок із постійними користувачами, а й суттєво розширити аудиторію. Зокрема, цифрові сервіси забезпечили безперервний доступ до перевіреної інформації для внутрішньо переміщених осіб та українців, які опинилися за кордоном.

Водночас розвиток цифрових каналів комунікації дав бібліотекам змогу посилити свою соціальну місію та роль у системі національної безпеки. Взнявши на себе функції центрів медіаграмотності, бібліотечні установи розпочали системне навчання громадян критичному мисленню. Надаючи консультативну підтримку та сприяючи соціальній адаптації ВПО, бібліотеки безпосередньо зміцнюють інформаційну та психологічну стійкість суспільства.

Крім вирішення оперативних завдань сьогодення, бібліотеки не залишають поза увагою й стратегічну перспективу, що виявляється у збереженні національної пам'яті. Важливою специфікою їхньої роботи стало документування подій війни «в реальному часі». Створення цифрових архівів і тематичних колекцій сьогодні закладає фундамент майбутньої джерельної бази для глибоких досліджень історії, культури та особливостей соціальних комунікацій України у цей період.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні механізмів інтеграції бібліотек у систему національної інформаційної безпеки, аналізі ефективності інформаційно-аналітичних продуктів бібліотек у протидії дезінформації, а також у дослідженні ролі бібліотек у формуванні цифрової та медіаграмотності різних соціальних груп. Окремої уваги потребує вивчення міжнародного досвіду функціонування бібліотек у кризових умовах та можливостей його адаптації в Україні.

Список використаних джерел

1. Бодак О., Коваль Т., Корчемна І. Діяльність Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: в умовах воєнного стану. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 3 (271). С. 36–48. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.036>
2. Lopatovska Irene, Pickering Grace, Coan Celia. Ukrainian public libraries during the Russia-Ukraine war: Supporting individuals, communities, and the nation. *Journal of Librarianship and Information Science*. 2025. 00(0). Pp. 1–17. <https://doi.org/10.1177/09610006251326610>
3. Василенко О., Дем'янюк Л. Збереження та інноваційний розвиток бібліотек у сучасних умовах. *Бібліотечний вісник*. 2023.

№ 4 (272). С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_4_10 (дата звернення: 03.03.2026).

4. Ейсмонт Ю. Бібліотеки у процесах дистанційної наукової комунікації: досвід НБУВ. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 9. С. 13–17. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9\(314\)](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9(314))

5. Захарова Н., Середа Т. Соціокультурна діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 68. С. 114–124. <https://doi.org/10.15407/nr.68.114>

6. Капустянська Н. Інформаційно-бібліотечна робота у період війни і повоєнного відновлення: виклики і відповіді. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 3(271). С. 97–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_3_11 (дата звернення: 27.02.2026).

7. Бліндюк М. Як змінилися бібліотечні простори в умовах війни. *ЛЕКТҮРА*. 2023. URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/bup.html> (дата звернення: 12.03.2026).

8. Безпала Г., Курманн А. Солідарність у дії: швейцарські бібліотечні проєкти для майбутнього України. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 72. С. 9–19. <https://doi.org/10.15407/nr.72.009>

9. Іванова Н. Інформаційно-аналітична діяльність Національної юридичної бібліотеки НБУВ в умовах війни. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 70. С. 86–99. <https://doi.org/10.15407/nr.70.086>

10. Постельжук О. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотеки: окреслення поняття та напрямів. *Вісник Львівського університету. Серія: історична*. 2023. Вип. 55. С. 431–438. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/history/article/view/13450/14127> (дата звернення: 12.03.2026).

11. Салата Г. Бібліотека у ХХІ столітті: цифрові інструменти брендингу та аудиторного залучення. *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали міжнар. наук. конф. молодих учених (16–17 квіт. 2026 р.) / за ред. А. Соляник та ін. Харків: ХДАК, 2026. Ч. 2. С. 203–205. URL: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/konfer/konfer/KIS-2026/KIS-2026_2.pdf (дата звернення: 20.04.2026).*

References

1. Bodak, O., Koval, T., & Korchemna, I. (2023). Activities of Institute of Manuscript of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine under conditions of martial law. *Library Bulletin*, 271(3), 36-48 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.036>
2. Lopatovska, Irene, Pickering, Grace, & Coan, Celia. (2025). Ukrainian public libraries during the Russia-Ukraine war: Supporting individuals, communities, and the nation. *Journal of Librarianship and Information Science*, 1-17. <https://doi.org/10.1177/09610006251326610>
3. Vasylenko, O., & Demianiuk, L. (2023). Zberezhennia ta innovatsiinyi rozvytok bibliotek u suchasnykh umovakh [Preservation and innovative development of libraries in the modern context]. *Library Bulletin*, 272(4), 80-86 [in Ukrainian]. Retrieved March 3, 2026, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_4_10
4. Eismont, Yu. (2022). Libraries in the processes of distance scientific communication: the experience of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. *Bulletin of the Book Chamber*, 9, 13-17 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9\(314\)](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9(314))
5. Zakharova, N., & Sereda, T. (2023). Sociocultural work of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine under martial law. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 68, 114-124 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.68.114>
6. Kapustianska, N. (2023). Informatsiino-bibliotechna robota u period viiny i povoiennoho vidnovlennia: vyklyky i vidpovidi [Information and library work during the war and post-war reconstruction: challenges and answers]. *Library Bulletin*, 3, 97-100 [in Ukrainian]. Retrieved February 27, 2026, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_3_11
7. Blindiuk, M. (2023). Yak zminylysia bibliotechni prostory v umovakh viiny [How library spaces changed during the war]. *LEKTÜRA* [in Ukrainian]. Retrieved March 12, 2026, from <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/bup.html>
8. Bezpala, H., & Kurmann, A. (2024). Solidarity in action: Swiss library projects for Ukraine's future. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 72, 9-19 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.72.009>

9. Ivanova, N. (2024). Information and Analytical Activities of the National Law Library of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine during Wartime. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 70, 86-99 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.70.086>

10. Postelzhuk, O. (2023). Informatsiino-analitychna diialnist biblioteky: okreslennia poniattia ta napriamiv [Informational and analytical activity of a library: determination of concept and directions]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia istorychna – Visnyk of the Lviv University. Historical Series*, 55, 431-438 [in Ukrainian]. Retrieved March 12, 2026, from <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/history/article/view/13450/14127>

11. Salata, H. (2026). Biblioteka u XXI stolitti: tsyfrovi instrumenty brendynhu ta auditornoho zaluchennia [Library in the XXI century: digital tools of branding and audience engagement]. In *Proceedings of the Culture and Information Society of the 21st Century International Scientific Conference of Young Scientists, 16-17 April, 2026* (Vols. 1-2. Vol. 2, pp. 203-205). Kharkiv [in Ukrainian]. Retrieved April 20, 2026, from https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/konfer/konfer/KIS-2026/KIS-2026_2.pdf

Отримано / Received 25.04.2026

Прийнято / Accepted 05.05.2026

Опубліковано онлайн / Published online 28.07.2026

Olena Aulina,

PhD (Polit. Sci.), Senior Researcher,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: elena_aulina@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7988-4974>

SPECIFICS OF THE INFORMATION AND ANALYTICAL ACTIVITIES OF UKRAINIAN LIBRARIES DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article examines the transformation and specific characteristics of social communications within the framework of information and analytical activities of Ukrainian libraries under the conditions of the ongoing Russian-Ukrainian

war. The author analyzes the evolution of library functions, shifting from traditional archival roles to becoming strategic communication hubs and centers of informational resilience. It is demonstrated that in the context of modern information warfare, libraries have emerged as vital institutions for ensuring national security by providing public access to verified information and counteracting disinformation and hostile psychological operations (PSYOPs). The research highlights the primary vectors of library activities during the war, specifically the creation of specialized digital resources, analytical reviews, news digests, and electronic document collections that reflect current socio-political processes. A significant focus is placed on the role of libraries in supporting internally displaced persons (IDPs) and local communities through social integration, legal counseling, and educational initiatives. The study emphasizes the crucial importance of digitalization, noting how social media, cloud technologies, and online platforms have enabled libraries to maintain interaction with users and expand their reach to Ukrainians both within the country and abroad. The methodological framework of the study is based on a system-functional analysis, content analysis of digital library resources, and a comparative approach. The author concludes that the documentation of war events in “real-time” by libraries creates a fundamental source base for future historical and sociological research. The findings suggest that the further development of library infrastructure through international cooperation and technological innovation is essential for strengthening Ukraine’s national resilience and its integration into the European information space.

Keywords: social communications, information and analytical activity, Ukrainian libraries, information security, digital resources, Russian-Ukrainian war